

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XVIII. Disciplinæ neglectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

venerationemq; minuit, cùm inconstan-
tia opinionem ingerat.

CAPVT XVIII.

Disciplina neglectus.

EST verò *disciplina custos spei, retinaculum* Cyprian
fidei, dux itineris salutaris, fomes ac nu- lib. de
trimentum bonæ indolis, magistra virtutis. & discip.
& hab.
Hugone Victorino teste, *desideriorum car-* virg.
cer, frenum lasciuie, iugum elationis, vincu- Lib. 2.
lum iracundie; quæ domat intemperantiam, Instit.
leuitatem ligat, & omnes inordinatos motus Nou. c.
mentis atque illicitos appetitus suffocat. 10. cuius
negligentia à Superiorum indulgentia, &
innato quodam animi tepore, à noxia ele-
mentia, à placendi omnibus studio; à lan-
guore quodam animi, & à Religionis a-
more degenerare; à politico denique spiri-
tu, exiguaque aut nulla salutis suæ & suo-
rum cura nascitur; aut sanè à nimis Supe-
rioris in externa diffusionibus. quo fit
vt cùm totum illum secularia occupaue-
rint, ac vltronea quadam addictione vni-
uersum obsederint, domesticæ suorum di-
sciplinæ intendere non possit; plurimaque
elabantur, fugiantque memoriam illius
tanta externorum negotiorum mole cir-

H 2 cum-

cum septam & oppressam. Exurgit hinc lassitudo quædam mentis, &, dum quid quid roboris habet, exerit in externa; destituitur in domesticis, viribus, comederunt nimirum alieni robor eius. raroque vni homini ad tam diuersa, ac inter se pugnantia, quæque singula totum hominem requirunt, vires suppetunt, vt animi non desint.

Iam vbi semel laxatis habenis Religionis rigor intepuit, prono cursu, & præcipiti veriùs prolapsu in supinum omnium propè neglectu ruimus; cum vnus alium trahat, nec solitaria in vno stet ignauia, sed prono semper cursu in deterius labatur, donec ad extrema deuenerit, grauiù corporum more, quibus stetit iacuisse est.

Sequitur verò ignauiam quidam disciplinæ contemptus. Inde iudicia profiliunt critica, quædam in primis, inde vniuersim omnia damnantia; & aliud iam vitæ genus cogitamus, amamus, laudamus etiam palàm, & vigilantioris Superioris, veriùque boniùque tenacioris studia contemnimus & ridemus. quòd si palàm non audemus, clàm eleuamus, & detractum imus nomini, & damnandi causas seduli disquirimus: vt si semel è quocunque capite malè audi-

re cœperit, in omnibus displiceat; & pro diligente ac instituti amante, imprudens, immitis, seuerus, ac crudelis demum audiat.

Succedit inde spiritualium rerum nau-
sea, animique ad salutaria languentis fasti-
dium. displicent quæ placuere antè, ver-
tunturque optata prius mella in absyn-
thium, & fel merum. intepescit virtutis
studium: & qui antè etiam de genu pu-
gnabat, mixtosque quasi sanguine den-
tes lætus in spiritali lucta deuomebat,
mille antè animas positurus, quàm leui se
crimine obstringeret; nunc vel solo emi-
nus terrore, tenuique prouocamento, ac
vltro etiam nullo hoste impellente, sciens
volensque inter grauissima scelera, tan-
quam inter sociam amicamque sibi are-
nam voluitur. bibit nimirum iam ille gau-
dens iniquitatem, qui omni morte, omni-
busque antè tormentis grauius leuissima
quæque detestabatur, & ad solius delicti,
tenuisque transgressionis nomen perhor-
rescebat.

Profluant deinde in inferioribus ex hoc
Religiosæ disciplinæ neglectu mala pro-
pè vniuersa. orationis antè omnia tepor,
ac quoddam spiritalis progressus frigus
geluque, diuertimur inde ad externa, ad

H 3   sacu-

ſæculares confabulationes, iocos, riſus, ad cibi potuſque delectum, ad commodorum ſtudium, laborum fugam, otij amplexum; ad priuatas deinde amicitias, patiumque ſtudia. totuſque exinde homo in omni propè tam domeſtico, quàm externo congreſſu, ſæculum magis, quàm Religionem ſapit & loquitur.

Nec mirum. nam cùm in vnoquoque Ordine, regularum conſtitutionumque tenaci diſciplinâ tanquam habenis Religio ſtringatur, ac tanquam ſalutis vinculo arctetur; ſit vt qui illa laxauerit, pro nam natura ſua in libertatem humanam mentem, tanquam iniecta manu in precipitium propellat. maximeq; hoc locum habet in iunioribus, qui necdum in ſolidum confirmato animo, tenera etiam in ceruice, priſtinæque licentiæ ac commodorum memores, laxatas vniuerſim excutiunt habenas, ac in veterem ſe vendicant noxiam libertatẽ; perituri, niſi prudentior Superioris manus frana ſtrinxerit, loca que animæ æternũ profutura arctauerit. Indoleat licet ac ingemiſcat iuuentus arctiũs iam habita; gaudebit poſtmodum, & has Superioris ſui manus feueriores, vbi ad ſe & ad primogenium Religionis ac diſciplinæ ardorem ſtadiumque

redie

redierit, deosculabitur; & clementes mi-
 tesque appellabit, fatebiturque agnoscet-
 que patris fuisse, quas iudicis arbitra-
 tur.

Remedia.

A Superioris manu vigiliq̄ue cura pe-
 tenda sunt: qui si se secularibus pro-
 ximorum negotiis, quoad populi lociq̄ue
 conditio patietur, expediuerit, totumque
 se tuendæ firmandæque disciplinæ dede-
 rit, perfacile illam stabiliet, neque magni
 moliminis erit non accersere, non ad se
 trahere, non sponte se externorum occu-
 pationibus induere; à multis etiam obla-
 tis, ac incurrentibus se subducere, quan-
 do sine merita proximorum offensione,
 ac diuinæ gloriæ nominisq̄ue diminutio-
 ne, æstimationisq̄; Religionis, salutisq̄ue
 aliorum detractioe fieri potest. Prima
 proinde cura sibi commissorum sit, qui-
 bus arctissimis iustitiæ legibus obstrictus
 est, reliquum verò quod à suorum illi cura
 temporis superest, externorum saluti im-
 pendat; memor semper primam curam
 debere esse suorum tanquam patri, tan-
 quam pastori, seueramque ipsi aliquando
 illorum reddendam rationem Deo.

In omnem deinde Superior partem in-
 ten-

tendat; perspecta domestica habeat, moresque propensionesq; animorum singulorum; illisque antè omnia incumbat, quæ Religionis iugulum petunt: qualia esse possunt, feminarum frequentata familiaritas; sociorum fuga; aulici, politici, sæculumque sapientes mores colloquiaque; detractionis vitium; externos ad Ecclesiasticas, seu sæculares dignitates commendandi studium; mutæ domesticorum, aut gentium dissensiones; aberratio ab vniuerso vocationis spiritu; obedientiæ ac totius orationis neglectus; & huius generis non pauca.

Minora tamen his non negligat, sed ferios in omnem partem oculos animumque intendat. Frequentibus dein consultationibus insistat: è quibus aliorum etiam ore domesticas res discat.

Quæ si ea fide, & pastorali ac paterna qua obstringitur cura ferio, & non cursim præstiterit, non erit difficile Religionis disciplinam intra imperatas regularum leges continere.

Curandum etiam, vt in transgressores pœnitentiarum vsus vigeat, in quibus nec nimis morosum frequentemque esse conuenit, ne à frequentia contemptus nascatur, & consuetudo in naturam transeat,

con-

consuescatque cui imperantur pudorem exuere: nec nimis remissum, ne coniuentia accendatur malum. mediam viam ingredi tutissimum, vt nec clementia, nec seueritate nimia peccemus. minora minoribus, grauiora grauioribus puniantur.

Detque operam Superior, vt intelligant delinquentes, meritò talia iniungi, cauendumque seriò, ne qua in his personarum acceptio eluceat, ne quod in vno indulgemus, puniamus in alio: grauis enim ex hac personarum acceptione oblocutionum occasio exoritur, dissensionumque materies datur.

Videat deinde Superior lapsuum causas, fortuitæ sint, an præcogitatæ; à fragilitate quadam animi, an à permista improbitate proueniant; rariùs aliquis, an frequentius in idem incidat; præcesserint aliquando monitiones, an secùs; auctor aliis fuerit, an alios secutus; è pronitate quadam naturæ, minusque prouida circumspèctione, an è contemptu natæ. quæ singula pœnarum grauitatem augent aut mitigant. ignoscat non rarò, monuisse contentus. nec facilè ob priuata delicta aut vni tantùm alteriùs nota publicè puniat, ne subditorum exacerbetur animus.

Magna etiam pars melioris disciplinae à Præfecto spiritus dependet; qui si cum Superioribus magnis animis cōspiret, non magno negotio, quidquid hīc languoris est ac neglectus, erigetur in melius, in ardorem, & obseruantię quendam zelum.

Inuestigandæ demum seriò causæ sunt eneruatæ disciplinae, & è quibus ferè domestica in Religione disciplina detrimentum capere solet. quales ferè sunt

1. Inutilium multarum personarum admissio, qui vel ob valetudinis tenuitatem, vel ob iudicij debilitatem, vel ingenij durtiem, vel ad seditiones odiaque concitanda pronitatem, vel ob prauorum affectuum insolentiam, vel pessimorum habituum inueteratam consuetudinem, vix subeundæ disciplinae idonei sunt. à quorum omnium admissione remotissimum Superiorem esse conuenit.

2. Laxior Nouitiorum institutio. quos nulla postmodum arte ad disciplinae rigorem adducas, & antè frangas quàm flectas. quare seriò illis nouitatus tempore inuigilandum, ac seueriùs etiam nonnihil, minusque molliter ac blandè habendi. facilis est nouitatu expleto seuerioris disciplinae remissio: difficillima concessæ libertatis restrictio.

3. Pie-

3. Pietatis ac orationis neglectus. è quo Religionis zelus extinguitur, ac in regularum ac constitutionum omnium neglectum itur. vis disciplinam florere, da operam vt orationi omnes sedulo incumbant. nemo illam neglexit, qui huic serio incubuit: nemo illi incubuit, qui hanc neglexit. tantusq; ferè quisque disciplinæ quantum orationis pietatisque obseruator fuit.

4. Frequentes domo excursions, ac prolixiora cum sæcularibus colloquia, aut eorundem cum meliorum horarum dispendio, frequentatæ visitationes. ferè enim aliquid licentioris consuetudinis domum referimus, imbibimusque mores disciplinæ contrarios. cumque desuescat animus rigoribus, assuescit commodis; & iam amat otia, labor displicet, grauis solitudo est, fabulis delectatur; & qui antè vnus Dei, nunc sæcularium ambit amatque familiaritatem. præscindenda hæc erunt si consultum religiosæ disciplinæ volumus.

5. Hospitum frequentia. qui ferè curiosiora ac liberiora colloquia, occupationum varietatem, & remissionis aliquid à regula secum trahunt. quorum ferè exempla, noxio laxamento, eunt in imitationem. neque tamè ideo hospitalitas neg-
li-

ligenda; moderanda tamen & intra religiosæ disciplinæ circum continenda, ut dum caritati indulgemus, disciplinam non proiciamus.

6. Superiorum in remissionem ac laxitatem pronitas. horum enim exemplum regula quædam inferioribus est, & cum plerique naturæ quadam pronitate præeuntem sequantur; religiosiores etiam paulatim imitantur, ne aut seuerioris vitæ genere displiceant, aut improbare illorum mores videantur, aut indignationem incurrant. cui malo solius Superioris mutatione occurri posse videtur.

7. Superiorum in regularum transgressores conniuentia. quod siue vniuersim fiat, siue in paucis, tota pedetentim domestica disciplina corrumpitur; nec iam ultra Religiosorum, sed sæcularium contubernium videas. quod malum vix corrigas quàm vna Superioris mutatione.

8. Nimius seueriorum statutorum rigor. abit enim tandem seueritas hæc in animorum à capite suo dissensionem. cum enim durioribus se premi inferiores sentiunt, excutiunt tandem iugum vniuersim rigoris impatientes, seueritate in indignationem versa, rigore in odium: è quibus tandem, effractis habenis, toto pro-

prono cursu , pudore exuto , in apertum
omnis licentiæ campum decurrunt. mo-
deratio disciplinæ magistra est, rigorque
benignitate temperandus, si perpetuum
volumus.

CAPVT XIX.

Neglectus valetudinis suorum.

NE aut superfluis tepescat spiritus, ab-
eatque in carnem & sanguinem; aut
parcimonia, & necessariarum rerum de-
fectu ad alia se inferior consilia cōuertat,
alienisque à Religione viis incedat, & ne-
cessaria paret. in quam necessitatem, si
quando Superiorum aut neglectu, aut du-
ritie, aut parcimonia se coniectum infe-
rior videt; paulatim ad omnem licentiam
dilabitur, friget obedientia, iacet vniuer-
sim paupertatis amor, nascitur alienatio,
& clancularia ac secreta succedunt consi-
lia, & ad externos mala hæc decurrunt,
non sine Superioris, corporisque totius
nota, totaque domestica collabascit di-
sciplina.

Vix enim credi possit, quantum neces-
sariarum rerum carentia & defrustratio,
in subditorum animis languorem prouo-
cet;